

Nübüvvet ve İttiba-ı Sünnet

Nübüvvet İnsanlık İçin Zaruridir

Peygamberler, Allah u Teala'nın, kullarına emir ve yasaklarını bildirmek, onlara hakkı ve doğruyu açıklamak üzere gönderdiği ilahi elçilerdir.

Bütün peygamberler vahye mazhardırlar. Feyiz ve kemalatlari kendi kesbleriyle değildir. Onların kalbi, esrar-ı İlahinin tecelligâhıdır. Onların kalpleri vahyi ve ilhamı kabule pek ziyade müstaid olarak yaratılmıştır. Bütün enbiyalar Allah'ın en mümtaz ve en ulvi fitratta yarattığı örnek şahsiyetlerdir. Cenab-ı Hak, onları her türlü maddî ve manevî kemalatin, saadet ve selametın vesilesi kılmıştır. Bu bakımdan en yüksek bir mertebeye ve en âli bir medeniyete kavuşmak onlara uymakla mümkündür.

Bu nokta-i nazardan insanın yaratılışından itibaren her zaman ve mekanda peygamberlere ihtiyaç olmuş ve her ümmet için bir peygamber gönderilmiştir.

“...Hiçbir millet yoktur ki, kendi içinde (onları Allah'ın azabıyla) korkutan bir (peygamber) gelip geçmiş olmasın.” [Fatır, 35/24]

“Her milletin bir peygamberi vardır...” [Yunus, 10/47]

ayetleri bu hakikati ifade etmektedir.

Peygamberler, ümmetlerine Allah'a iman etmeyi, emir ve yasaklarına uymayı tebliğ etmişler; onları tasdik edip itaat edenler, dünya ve ahiret saadetine mazhar olmuşlar, inkar edenler ise ebedî bir azaba müstahak olmuşlardır.

Peygamberlere ve onlara gönderilen kitaplara iman etmek, imanın şartlarındandır. Peygamberlerin bir kısmına inanıp bir kısmına inanmamak, ya da imanın altı şartından birini inkar etmek insanı küfre götürür. Çünkü iman bir bütündür, asla bölünmez. Nitekim aşağıda mealeni verdiğimiz ayetler de bu hakikati açıkça ifade etmektedir.

“Peygamber, Rabbi'nden kendisine ne indirildiyse ona iman etti. Müminlerin de hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler. 'Biz Allah'ın peygamberleri arasında ayırım yapmayız, duyduk ve itaat ettik. Ey Rabbimiz, bağışlamani

dileriz, dönüş ancak sanadır.' dediler." [Bakara, 2/286]

"Onlar, Allah'ı ve peygamberlerini inkâr ederler, Allah ile peygamberlerinin arasını ayırmak isterler. 'Kimine inanırız, kimini inkâr ederiz.' derler. Bu ikisinin (imanla küfrün) arasında bir yol tutmak isterler. İşte onlar gerçek kâfirlerdir. Biz de kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır. Allah'a ve peygamberlerine iman edenler ve onlar arasında ayırım yapmayanlara (Allah) pek yakında mükâfatlarını verecektir. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."[1]

Peygamberlik çalışmakla elde edilmez, o ilâhi bir mevhibe, rabbanî bir bağış ve hususi bir lütuftur. Allah, o mukaddes vazifeyi mümin kullarından ehil gördüklerine ihsan eder ve peygamberliğe seçtiği kulunu bu vazifeye hazırlar. Peygamberlik vazifesini tevdi edinceye kadar onu her türlü kötülüklerden korur ve bu şerefli makama ehil bir halde yetiştirir.

Evet, nübüvvet mühim bir vazifedir. İnsanları irşad ve onlara ulvi hakikatleri tebliğ için peygamberlerin gelmesi vücut derecesinde zaruridir. Cenab-ı Hak, nihayetsiz şefkat ve merhametinden dolayı kullarına doğru yolu göstermeleri için peygamberler göndermiştir. Zira insanların ıslahı ve doğru yola yönlendirilmeleri, ancak **"ismet"** sıfatıyla muttasıf olarak günahlardan arınmış peygamberlerin önderliğinde olabilir. Eğer kitap ve peygamber gönderilmese idi, insanlar Cenab-ı Hakk'ın emir ve yasaklarını, neyin helal neyin haram olduğunu bilemez ve sırat-ı müstakimde gidemezlerdi.

"Karıncayı emîrsiz, arıları ya'subsuz bırakmayan kudret-i ezeliye elbette beşeri de bırakmaz şeriatsız, nebîsiz. Sırr-ı nizam-ı âlem, böyle ister elbette." [bk. Mektubat, Hakikat Çekirdekleri-16]

Bir insan ne kadar zeki, kabiliyetli, temiz, ince anlayışlı, ilim ve irfanda ileri olursa olsun yine de bir peygambere ihtiyacı vardır, ondan müstağni olamaz. Her insanın anlayış ve kabiliyeti farklıdır. Bu bakımdan herkes aynı derecede her hakikati anlayamaz, hayır ve şerri birbirinden ayıramaz. Birinin şer dediğine diğeri hayır diyebilir. İnsan, sadece aklını kullanarak varlıkları tanır ve vazifelerini bilir; fakat onların yaratılış gayelerini, tesbih ve ibadetlerini anlayamaz. Tevhid akidesi, hakikat-ı eşya, insanın ve kâinatın yaratılış gayesi gibi ulvi hakikatler, ancak onlar ile anlaşılır ve bilinir. Hem bu kâinatın ve insanın yaratılışındaki ali maksatlar ve ilahi hikmetler ancak **"yüksek dellal, doğru keşşaf, muhakkik üstad ve sadık muallim"** olan başta Hz. Muhammed (s.a.v) olmak üzere diğer bütün

peygamberlerle bilinir ve anlaşılır.

Peygambersiz akıl, her zaman sırat-ı müstakimde yürüyemez, ufku her şeyi kuşatamaz ve tam bir mürşid olamaz. Çünkü akıl da bir mahlûktur, idraki sınırlı ve mahduttur. Nitekim Aristo ve Eflatun gibi üstün zeka sahibi olan dahiler, Allah'a iman ettikleri halde, tekrar dirilmenin ruhen olacağına inanmışlar ve bedenini de dirilmesini akıllarına sığdıramamışlardır.

İnsan, mücerred akıl ile Allah ü Teâlâ 'nın varlığını bilse dahi, O Zât-ı Akdes'in kudsî sıfatlarını ve esmasını, bu kâinatın yaratılış hikmetini, insanların vazifelerini, şu mevcudatın nereden gelip, nereye gittiklerini ve ahirete ait hakikatleri bilemeyeceğinden Cenâb-ı Hak onlara peygamberler ve semavî kitaplar gönderdi.

Nitekim, sadece akıl ile hareket eden felsefeciler, tarih boyunca hiçbir noktada ittifak edememişler, birbirlerini tekzip ve birbirlerinin fikirlerini çürütmekle meşgul olmuşlardır. Çünkü felsefeciler her şeyi akıl ile halletmeye çalışmışlardır. Herkes kendi akli ile hareket etmiş, kendi ilmini kafi görmüştür. Sadece akıl ile hareket edenler, hadiselerin iç yüzünü, necat yolunu, alem-i ahirette olacak vukuatları bilemezler ve bilemediler de. Kur'an ve diğer semavî kitaplar, alem-i ahirette olacak bütün hadiseleri bir harita gibi insan aklının önüne koymuşlardır. Vahy-i ilahide akıl ve mantığın kabul edemeyeceği veya inkâr edeceği hiçbir hakikat yoktur. Evet, gelen her peygamber aynı davayı anlatmış ve aynı hakikati ders vermiş ve aynı çizgide ittifak etmişlerdir. Her gelen peygamber, bir önceki peygamberi kabul ve tasdik edip, daha sonra gelecek peygamberi de müjdelemiştir.

İnsan, şu dünyada, şiddetli ve dehşetli dalgalara maruz kalan bir sefine gibidir. Onu o müthiş dalgaların tehlikesinden kurtarıp, sahil-i selamete çıkaracak kaptanlar ise peygamberlerdir.

Bütün çiçeklerin açması, ağaçların meyve vermesi için güneşe nasıl ihtiyaç varsa, kalp ve gönüllerin nurlanması ve akılların irşadı için de hidayet güneşi olan peygamberlere o derece ihtiyaç vardır. Dünyada her hastalığın bir tabibi olduğu gibi, içtimaî ve manevî hastalıkların tabibi de peygamberlerdir. İnsanlara Cenab-ı Hakk'ın emir ve yasaklarını anlatmak, onları bir çok manevî hastalıklardan korumak ve cehaletten kurtarıp, fikren ve ilmen terakki ettirmek için peygamberler gereklidir.

Bediüzzaman Hazretleri nübüvvetin ehemmiyetini şöyle ifade etmektedir:

“Bil ki: Nev'-i beşerde nübüvvet, beşerdeki hayır ve kemalâtın fezlekesi ve esasıdır. Din-i Hak, saadetin fihristesidir. İman, bir hüsn-ü münezzehe ve mücerredir. Madem şu âlemde parlak bir hüsn, geniş ve yüksek bir feyiz, zahir bir hak, faik bir kemal görünüyor. Bilbedahe hak ve hakikat, nübüvvet içindedir ve Nebiler elindedir.” [bk. Lem'alar, On Yedinci Lem'a]

Üç Büyük Muaririf

Cenab-ı Hakk'ın varlığını, birliğini, sıfat ve esmâ-i İlahiyeyi tarif eden üç külli muaririf yani tarif edici vardır. **Birisi**, Cenab-ı Hakk'ın kudret ve irade sıfatıyla yaratılan ve Cenab-ı Hakk'ın sonsuz kudretinin, ilminin ve iradesinin hariçteki teecessüm etmiş şekli olan şu kâinat kitabı. **Diğeri**, “Şu kitab-ı kebirin âyet-i kübrası olan Hâtem-ül Enbiya Aleyhissalâtü Vesselâm.” **Bir diğeri ise**, Allah'ın kelâm sıfatından gelen Kur'an-ı Kerim'dir.

Şu kâinat kitabı, insan aklının önüne serilmiş sonsuz hikmet ve tılsımlarla dolu İlâhi bir kitap ve Rabbanî bir sergidir. Kur'an-ı Kerim'in ilk nazil olan ayeti **“ikra”** yani **“oku”** ayetidir. Okumaktan maksat ise insanın başta kendisini, sonra kâinattaki esmâ-i ilahiyeyi okuması ve bunların Allah'ın harika eserleri olduğunu idrâk etmesidir.

Zemin yüzünde yazılan ve her bahar sahifesinde teşhir edilen san'at-ı İlâhiyyeyi ve binlerce mucizeli ve hikmetli eserleri, onlarda parlayan tevhid sikkelerini ve acip ve garip sanat hârikalarını okuyan bir insan, her bir mevcudatta Cenab-ı Hakk'ın varlığına, birliğine, kudretine, eşsiz şefkat ve merhametine deliller ve işaretler bulunduğunu idrak eder ve böylece mârifetullahın nihayetsiz ufuklarında kanat açıp uçabilir.

Kâinatta olan mahlukatın nevileri hesaba gelmeyecek kadar çoktur. **“Allah'a giden yollar mahlukatın nefesleri adedindedir.”** Bütün mahlukatlar, Zat-ı Zülcelalin varlığını ve birliğini, sonsuz kudretini ve nihayetsiz fiillerini gösteren ayrı ayrı deliller ve ayinedirler.

Şahikası semaya yükselmiş olan ulu dağlar, letafetli bağlar, renk renk çiçekli bahçeler ziyetli ovalar ve hayret verici deryalar lisan-ı halleriyle Hâkim-i Kibriya'nın varlığını ve birliğini ilan etmektedirler. Evet ulvî hakikatlar, derin sırlar ve ali hikmetler ancak vahyin ziyâsiyle görülebilir ve peygamberlerin tebliği ile bilinebilir. İnsan, bütün kemâlât ve faziletlere ancak vahyin ziyası altına girmekle mazhar olabilir; ibadet, tâat, hamd, zikir ve tefekkür ile terakki eder, istidadına göre marifetullahın hadsiz mertebelerinde tekâmül eder, kâinattaki garip san'atları, acip nakışları ve hakimane tezyinatı hayretle tefekkür eder, Rabb-i Rahîm'inin nihayetsiz ikram ve ihsanlarına şükür ve hamd ile mukabelede bulunur, Cenâb-ı Hakk'ı, vücudu vacip, ilmi muhît, kudreti nihayetsiz, irâdesi mutlak; mahlûkatı ise, vücudu sonradan var olan hâdis, sonsuz âciz, ilmi nakıs, irâdesi cüz'i olarak bilir.

Evet, semavattaki güneşlerin, ayların ve milyarlarca yıldızların ezeli bir nizam ve âli bir intizam içinde hareket etmeleri Cenâb-ı Hakk'ın varlığına, birliğine ve sonsuz kudretine güneş gibi delildirler. Kâinat ve içindeki her mevcut hatta her bir yaprak ve her bir çiçek düşünen, okuyan ve tefekkür edenler için büyük bir kitaptır. Bütün kâinatta görünen nizam ve intizam Allah'ın **Ehad** ve **Samed** olduğuna ve O'nun misilden, nezirden, şerikten ve noksan sıfatlardan münezze ve müberra ve kemal sıfatlarla muttasif olduğuna en büyük bir delildir.

Semavat ve arzda görünen bu mükemmel nizamı tefekkür eden insan, ezeli ve ebedi bir Vacib-ül vücudun varlığını ve birliğini müşahede eder ve bütün mahlukatın tazim, sena ve tahiyatlarının O Zat'ı Zülcelal'e layık ve mahsus olduğunun şuuruna varır.

Kâinat Kitabını Hz. Muhammed (s.a.v) Okuttu

Peygamber Efendimize (s.a.v) risâlet vazifesi tevdi edilmezden evvel de bütün kâinat güneşler, yıldızlar, denizler ve ağaçlar Allah'ın varlığına ve birliğine birer ayna ve delil idiler. Ancak o insanlar o delilleri okuyamadılar ve o eserlerin ne mana ifade ettiklerini anlayamadılar. Okumak ve anlamak bir yana kendileri gibi mahluk olan güneşe, ateşe, nehire, yıldızlara, sığıra ve kendi elleri ile yaptıkları putlara taparak dalalete saptılar. Bazı kimseler de teslis inancı gibi batıl inanışlara saparak insana uluhiyet isnat ettiler. Peygamber Efendimiz (s.a.v) hem kâinattaki tekvini ayetlerle hem de Kur'an-ı Kerim'in ayetleri ile Cenab-ı Hakk'ı anlattı, tanıttı. O'nun emir ve yasaklarını tebliğ etti. O, Kur'an vasıtasıyla cehalet bulutlarını dağıttı. Allah Resûlü (s.a.v) Kelam-ı Rabbanî vasıtasıyla insanlık âlemine, imanın esaslarını, ubudiyetin esrarını, yaratılış sırrını ve hikmetin inceliklerini ders verdi. Zemin ve asuman O'nun nuru ile aydınlandı.

Bediüzzaman Hazretleri; "*Sâni'in vücûd ve vahdetine en vâzih delil nedir?*" sorusuna şu harika cevabı verir: "**En parlak bürhanı Muhammed'dir (a.s.m).**"

Evet, Cenab-ı Hakk'ın varlığına ve birliğine delil olan bütün afakî ve enfüsî deliller, Hz. Peygamberin (s.a.v) vesilesi ile okundu, onlardaki ulvî ve dakik sırlar O'nun ile anlaşıldı. Bediüzzaman Hazretleri bu hakikati şöyle tasvir eder:

"Nereden geliyorsunuz? Nereye gidiyorsunuz? Bu dünyada işiniz nedir? Reisiniz kimdir?" diye mahlukattan sorulan mühim sorulara; "benî-âdem namına, emsali olan büyük peygamberler gibi, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtu Vesselâm, nev'-i beşere vekaleten karşısına çıkararak şöyle cevabda bulundu:"

"Ey hikmet! Bu gördüğün insanlar, Sultan-ı Ezelî'nin kudretiyle yokluk karanlıklarından ziyadar varlık âlemine çıkarılan mahluklardır. Sultan-ı Ezelî, bütün mevcudatı içinde biz insanları seçmiş ve emanet-i kübrayı bize vermiştir. Biz haşir yoluyla saadet-i ebediyeye müteveccihen hareket etmekteyiz. Dünyadaki işimiz de o saadet-i ebediye yollarını temin etmekle, re's-ül malımız olan istidadlarımızı nemalandırmaktır. Ve şu azîm insan kervanına, bundan sonra Sultan-ı Ezelî'den risalet vazifesiyle gelip riyaset eden benim. İşte o Sultan-ı Ezelî'nin risalet beratı olarak bana verdiği Kur'an-ı Azîmüşşan elimdedir. Şübhen varsa al, oku!"[2]

Vahyin ziyası altına girmeyen ve ondan istifade etmeyenler, ya süfli arzularının peşinde koşar, sefahate giderler veya dünyanın aldatıcı ve geçici zevkleri ile kendilerini avutmaya çabalarlar. Yahut bir kurtuluş reçetesi olarak hayalî doktrinlere ve felsefenin vehmî düsturlarına yapışırlar. O'nun ulûhiyetinin şânına yakışmayan batıl itikatlarla kendilerini tatmin etmek isterler. Sırat-ı müstakimden gitgide uzaklaşırlar, hayır ve kemâlâta istidatları kalmayacak derecede tedenni ederler. Artık bu tip insanlar, teselliye inkârda ve Allah'a düşmanlıkta aramaya başlarlar.

Hz. Peygamber (s.a.v) kâinat kitabının **“Ayetü'l-Kürsîsidir.”** Kur'an'da bir âyet-el kürsi olduğu gibi, kâinatın âyet-el kürsisi de Hz. Muhammed'dir. **Ayetü'l-Kürsi** baştan sona kadar Allah'ı tanıttığı gibi, Allah Resûlü de hayatı boyunca insanlara “Kur'an-ı Kerim vasıtasıyla kâinat ve kâinatta olan bütün mahlukat ile Allah'ı tanıtmış, kâinat kitabının ve ondaki hadisatın nasıl okunacağını öğretmiştir.”

“...anlaşılmaz bir kitab, muallimsiz olsa; manasız bir kâğıttan ibaret kalır.”[3]

Beşeriyet zulüm ve dalalet çukurundan ancak O'nun getirdiği hidayet nuruyla ve O'nun sa'y ve gayretiyle kurtulabildi. Putperestliği, batıl itikatları ve hurafeleri kökünden söküp atan O oldu. İnsanlık alemine Cenâb-ı Hakk'ı hakkıyla O (s.a.v) tanıttı, kalplere ve gönüllere O sevdirdi. Dünyevî ve uhrevî saadet kapılarını O açtı. İnsanlık alemini ilim, marifet, adalet ve fazilet ışıklarıyla O ziyalandırdı; onları sürur ve saadete sevk edecek bir şeriat vücuda getirdi. Bu sayede bir çok muazzam medeniyetler kuruldu. Az bir zaman içinde, getirdiği prensiplerle, insanların hem kalplerinde, hem ruhlarında, hem de toplum hayatlarında harikulade bir inkılap yaptı. Her türlü zulmü izale edip adaleti tesis etti. İnsanlar arasında düşmanlık ve nefrete bedel muhabbet ve kardeşliği yerleştirmeye muvaffak oldu. Alemin yaratılışındaki sırları çözdü. Bediüzzaman Hazretleri şöyle buyurur:

“Muhammed-i Haşimî Aleyhissalâtü Vesselâm'a bak. O zât, ümmiliğiyle beraber, bir kuvvete mâlik değildi. Ne onun ve ne de ecdadının bir hâkimiyetleri sebkât etmemişti; bir hâkimiyete, bir saltanata meyilleri yoktu. Böyle bir vaziyette iken mühim bir makamda, tehlikeli bir mevkide, kemal-i vüsuk ve itminan ile büyük bir işe teşebbüs etti. Bütün efkâr-ı âmmeye galebe çaldı, bütün ruhlara kendisini sevdirdi, bütün tabiatların üstüne çıktı. Kalplerden bütün vahşet âdetlerini, çirkin ahlâkları kaldırarak, pek yüksek âdât ve güzel ahlâkı tesis etti. Vahşetin çöllerinde sönmüş olan kalplerdeki kasaveti, ince hissiyatla tebdil ettirdi ve cevher-i insaniyeti izhar etti. Onları o vahşet köşelerinden çıkararak, evc-i medeniyete yükseltti ve onları o zamana, o âleme muallim yaptı. Ve onlara öyle bir devlet teşkil etti ki, sahirlerin sihirlerini yutan Asâ-yı Musa gibi, başka zalim devletleri yuttu ve nev'-i beşeri istilâ eden zulüm, fesad, ihtilâl, şekavet rabitalarını yaktı,

yıktı ve az bir zamanda, devlet-i İslâmiyeyi şarktan garba kadar tevsi' ettirdi. Acaba o zâtın şu macerası, onun mesleği hak ve hakikat olduğuna delalet etmez mi?”[4]

Bu bakımdan, Cenab-ı Hakk'ın en sevgili peygamberi, sıfat ve esmâ-i İlahiyyenin en mükemmel ayinesi olan Hz. Peygamber'i (s.a.v) nefsimizden, çoluk çocuğumuzdan, ana ve babamızdan çok sevmemiz imanın kemalinden olduğu gibi, akıl ve vicdanın da gereğidir.

Evet, Hz. Peygamber (s.a.v), Hz. Âdem'den başlayıp en kâmil seviyesine ulaşan bir dinin en son mübelliği, bütün peygamberlerin sultanı, bütün evliyalanın seyyidi ve bütün insanlığın rehberidir. O, Allah sevgisinin kapısıdır. O'nu seven Allah'ı sever. O'nun ahlâkına bürünmeden, O'na tabi olmadan kurbiyet-i İlahiyeye ulaşamaz. Eğer insanın kalbi muhabbetullah ve muhabbet-i Resulullah ile dolmazsa kâmil imanı elde etmiş olamaz.

Nitekim, Hazret-i Peygamber (s.a.v), bir gün, Hz. Ömer'e (r.a) **“Ya Ömer beni ne kadar seviyorsun?”** diye sordu. Hz Ömer (r.a): *“Ya Resûllallah nefsimden sonra en çok seni seviyorum.”* diye cevap verince; Peygamber Efendimiz (s.a.v) **“Sizden herhangi biriniz beni nefsinden ve ailesinden çok sevmedikçe kâmil iman etmiş olamaz.”** buyurdular. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a) *“Ya Resûllallah seni, anamdan, babamdan, aile efradımdan ve canımdan çok seviyorum.”* dedi. Peygamber Efendimiz de (s.a.v): **“Ya Ömer! İşte şimdi imanın kemâle erdi.”** buyurdular.

Evet, Hz. Muhammed (s.a.v), mukaddes tevhid bayrağının asıl sahibi, kendisinden önceki peygamberlerin geleceğini müjdelediği kâinatın fahr-i ebedîsidir.

Batılı mütefekkirlerden biri olan Prens Bismarck şöyle der:

“ Ben şunu iddia ediyorum ki; Muhammed (A.S.M.) mümtaz bir kuvvettir. Destgâh-ı kudretin böyle ikinci bir vücudu imkân sahasına getirmesi ihtimalden uzaktır. Sana muasır bir vücud olmadığımın dolayısı müteessirim ey Muhammed (a.s.m.)! Muallimi ve naşiri olduğun bu kitab, senin değildir; o lahutîdir. Bu kitabın lahutî olduğunu inkâr etmek, mevzu ilimlerin butlanını ileri sürmek kadar gülünçtür. Bunun için, beşeriyet senin gibi mümtaz bir kudreti bir defa görmüş, bundan sonra göremeyecektir. Ben, huzur-u mehabetinde kemal-i hürmetle eğilirim.”[Eşref Edip, Garp Mütefekkirlerine Göre Kur'an'ın Azamet ve İhtisamı, İstanbul, 1957]

Hız. Peygamber'den (s.a.v) önce yaşamış olan padişahlardan birisi de şöyle demiş: **"Ben, Muhammed'e (A.S.M.) hizmetkâr olmasını bu saltanata tercih ederim."**

Başka birisi ise: "Ah ben ona yetişse idim, O'nun ammizadesi olurđum." Yani: Hazret-i Ali gibi fedai bir hizmetkârı ve veziri olurđum." demiştir.

Sonsuz Nur: Kur'an-ı Kerim....

Kur'an-ı Kerim ve diğer semavî kitaplar, kâinat kitabının birer şerhi ve izahıdır. Kur'an-ı Kerim azamet ve kudret-i ilâhiyeyi ne kadar açık bir şekilde izah ediyorsa, kâinat kitabı da o derece kat'i ve parlak bir surette Cenâb-ı Hak'ın varlığını, birliğini ve kudretini ilan etmektedir. Kuran'da yazılı olan "Vehüve alâkülli şeyinkâdir" mührü bütün kainatta, bir yumurtada ve bir çiçekte de yazılıdır. Zira, "her şeye kadir olamayan" bir yumurtayı, bir meyveyi ve bir çiçeği yaratamaz. Zira, bir yumurta veya meyve bütün kâinatla alakadardır. Hem "her şeye kadir olamayan bir zât" geceyi götürüp gündüzü getiremez, mevsimleri tebdil edemez. Bediüzzaman Hazretleri, Kur'an-ı Kerim'in kâinat kitabının bir müfessiri olduğunu şöyle ifade eder:

"Kur'an-ı Hakîm, şu Kur'an-ı Azîm-i Kâinatın en âlî bir müfessiridir ve en belig bir tercümanıdır. Evet o Furkan'dır ki; şu kâinatın sahifelerinde ve zamanların yapraklarında kalem-i kudretle yazılan âyât-ı tekvinîyeyi cin ve inse ders verir. Hem her biri birer harf-i manidar olan mevcudata 'mana-yı harfi' nazarıyla, yani onlara Sâni' hesabına bakar, "Ne kadar güzel yapılmış, ne kadar güzel bir surette Sâniinin cemaline delalet ediyor" der. Ve bununla kâinatın hakikî güzelliğini gösteriyor."[5]

Kur'an-ı Kerim, Cenab-ı Hak'ın müminlere en büyük ziyafetgahıdır. Kur'an, bitmez tükenmez bir hazinedir. Herkes kabiliyetine ve takatine göre O'ndan istifade ve istifaze edebilir.

"Kur'an-ı Azîmüşşan yalnız bir asra değil, bütün asırlara nazil olmuştur. Hem bir tabaka insanlara mahsus değil, bütün tabakat-ı beşere şümûlü vardır. Hem bir sınıf insanlara ait değil, bütün beşerin sınıflarına raci'dir. Binaenaleyh herkes, her tabaka, her zaman, fehmine, istidadına göre Kur'an'ın hakaikından hisse alabilir ve hissedardır."[6]

Sonsuz nur olan Kur'an-ı Kerim'i her kim dikkatle okursa, onun her bir kelimesinde birçok hikmetler bulunduğunu görecek, ondaki i'caz ve üsluba; ifadelerindeki

belâğat ve fesahate hayran kalacaktır. Kur'an, yaklaşık on beş asır evvel nazil olduğu halde, sanki yeni nazil olmuş gibi, tazeliğini muhafaza etmektedir. Çünkü o ezelden gelmiş ve ebede gidecektir.

“Zaman ihtiyarlandıkça Kur'an gençleşiyor.”[7]

Kur'an-ı Kerim nazil olmadan evvel, Arap Yarımadasında en revaçta olan şey belâğat ve fesahat idi. Belâğat ve fesahatın zirvesinde bulunan Kur'an'ı Azimüşşan nazil olduktan sonra, hiçbir şair ve edip onun nazm-ı celiline mukabele edemediler ve tek bir ayetin dahi benzerini yapamadılar, zaten yapmaları da mümkün değildi. Kur'an onlara meydan okudu. Nitekim Cenâb-ı Hak bir ayette mealen şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Yemin ederim! Eğer insanlar ve cinler, bu Kur'an'nın benzerini yapmak için bir araya toplansalar, hatta birbirine destek olup güçlerini birleştirseler bile, yine onun gibi bir kitap meydana getiremezler.”[8]

Bundan dolayıdır ki, Kur'an'ı Allah kelamı olarak kabul etmeyen müşrikler, kısa bir sürenin benzerini getirmek gibi rahat bir yolu değil, mal ve canlarını tehlikeye sokan savaşı tercih ettiler.

“Demek, muaraza-i bilhuruf mümkün değildi, muhaldi. Onun için muharebe-i bis-süyufa mecbur oldular.”[9]

Kur'an nazil olmadan evvel, Kâbe'nin duvarında “muallakat-ı seba” olarak bilinen yedi şiir asılı idi. Bunlardan biri de Arapların belagatte en ileri ve gözleri âmâ olan Lebid'in şiiri idi. Kızı, kendisine Kur'an'dan bir bölüm okuyunca şöyle dedi: *“Kızım bu söz Muhammed'in sözü olamaz. Buna karşı bizim şiirimizin Kâbe'nin duvarında asılı kalmasının bir manası yoktur.”* diyerek şiirinin oradan indirilmesini istemiştir.

İlim ve fen ne kadar terakki ederse etsin, hiçbir asır ve hiç bir kimse Kur'an'daki hakikatlerden müstağni kalamaz. Evet, Kur'an, iki dünyanın saadetini temin etmiştir. Beşer nelere muhtaç ise hepsi onda mevcuttur.

“Yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki, Kitab-ı Mübinde bulunmasın.”[10]

ayet-i kerimesi bunu ifade etmektedir.

Kur'an'ın her bir suresi, her bir ayeti ve her bir harfi hakikat ve feyiz hazinesidir. Bazen bir tek harf, ("*besmele*" deki *bâ harfi gibi*) bir sahife kadar hakikatleri ders verir. O'nun her bir harfi, bir havz-ı ekberdir; feyiz ve bereket suyu oradan gelip, kalplere ve ruhlara akar. O leziz bir kevserdir. Suyundan içmekle doyulmaz. Kur'an, uçsuz bucaksız bir okyanustur; her insan istidat ve kabiliyeti nispetinde onun derinliklerine dalar ve oradan dünyevî ve uhrevî saadete vesile olacak zümrütler, mercanlar ve yakutlar çıkararak insanlığın istifadesine sunar. Yazılan bütün tefsirler o okyanustan ancak bir damladır. O'nu okuyan ve anlayan iman-ı kâmile erer. Çünkü onun feyzi sonsuzdur. İsmi gibi manaları da güzeldir. Bu nihayetsiz feyizden istifade etmek için onu okumak, anlamak ve hükümlerine uymak lazımdır. Bununla beraber, onu hakkıyla takdir etmek beşer idrakinin fevkindedir.

Gece-gündüz binlerce hafızın ve milyonlarca müminin aşk ve şevk ile usanmadan okuduğu, dört yaşındaki bir çocuğun bile kolaylıkla ezberlediği tek kitap Kur'andır. Resûl-i Ekrem'e (s.a.v) indirilen Kur'an-ı Kerim, her türlü tahriften mahfuz kalan yegâne kitaptır. Semavî kitaplar içinde benzeri ve eşi yoktur. Onun hiçbir ayeti, hiçbir harfi ve hatta tek bir noktası dahi değişmemiştir. Çünkü Cenab-ı Hak,

"Hiç şüphe yok ki, Kur'ân'ı biz indirdik, elbette onu yine biz koruyacağız."[11]

Fermanıyla onu muhafaza edeceğini buyurmaktadır. O ezelden gelip ebede gidecektir. Nitekim her zamanda milyonlarca hafızların hafızasında nakşolunmuştur. O, elfaz ve kelimesiyle belagat ve fesahatiyle mucize olduğu gibi, manasıyla da o derece mucizedir.

Bediüzzaman Hazretlerinin Kur'an hakkında yazmış olduğu Yirmi Beşinci Söz'den bir bölümü dikkatinize sunmak istiyorum:

"Kur'ân, şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir tercüme-i ezeliyesi, ve âyât-ı tekviniyeyi okuyan mütenevvi dillerinin tercüman-ı ebedîsi, ve şu âlem-i gayb ve şehadet kitabının müfessiri, ve zeminde ve gökte gizli esmâ-i İlâhiyenin mânevî hazinelerinin keşşafı, ve sutûr-u hâdisâtın altında muzmer hakaikin miftahı, ve âlem-i şehadette âlem-i gaybın lisanı, ve şu âlem-i şehadet perdesi arkasında olan âlem-i gayb cihetinden gelen iltifâtât-ı ebedîye-i Rahmâniye ve hitâbât-ı ezeliye-i Sübhâniyenin hazinesi, ve şu İslâmiyet âlem-i mânevîsinin güneşi, temeli, hendesesi, ve avâlim-i uhrevîyenin mukaddes haritası, ve Zât ve sıfât ve esmâ ve şuûn-u İlâhiyenin kavli şârihi, tefsir-i vâzihı, burhan-ı kâtıı, tercüman-ı sâtıı, ve şu âlem-i insaniyetin mürebbîsi, ve insaniyet-i kübrâ olan İslâmiyetin mâ ve ziyası, ve nev-i beşerin hikmet-i hakikiyesi, ve insaniyeti saadete sevk eden hakikî

mürşidi ve hâdîsi, ve insana hem bir kitab-ı şeriat, hem bir kitab-ı dua, hem bir kitab-ı hikmet, hem bir kitab-ı ubudiyet, hem bir kitab-ı emir ve davet, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı fikir, hem bütün insanın bütün hâcât-ı mâneviyesine merci olacak çok kitapları tazammun eden tek, câmi bir kitab-ı mukaddestir. Hem bütün evliya ve siddikîn ve urefâ ve muhakkikînin muhtelif meşreplerine ve ayrı ayrı mesleklerine, herbirindeki meşrebin mezâkına lââyık ve o meşrebi tenvir edecek ve herbir mesleğin mesâkına muvafık ve onu tasvir edecek birer risale ibraz eden mukaddes bir kütüphane hükmünde bir kitab-ı semâvîdir."

"Kur'ân, bütün âlemlerin Rabbi itibarıyla Allah'ın kelâmıdır; hem bütün mevcudatın İlâhî ünvanıyla Allah'ın fermanıdır; hem bütün semâvat ve arzın Hâlıkı namına bir hitaptır; hem rububiyet-i mutlaka cihetinde bir mükâlemedir; hem saltanat-ı âmme-i Sübhâniye hesabına bir hutbe-i ezelîyedir; hem rahmet-i vâsia-i muhîta nokta-i nazarında bir defter-i iltifâtât-ı Rahmâniyedir; hem Ulûhiyetin azamet-i haşmeti haysiyetiyle, başlarında bazan şifre bulunan bir muhabere mecmuasıdır; hem İsm-i Âzâmın muhitinden nüzul ile Arş-ı Âzâmın bütün muhâtına bakan ve teftiş eden hikmetfeşan bir kitab-ı mukaddestir. Ve şu sırdandır ki, "Kelâmullah" ünvanı, kemâl-i liyakatle Kur'ân'a verilmiş ve daima da veriliyor."[12]

Sünnetin Ehemmiyeti ve Hikmeti

Sünnet, Allah Resûlünün söz, fiil, emir, hareket ve takrirlerinin bütününü ifade eder. İslâm dininin Kur'an, sünnet, icma-i ümmet ve kıyas-ı fukaha (fakihlerin içtihatları) olmak üzere dört ana kaynağı vardır. Sünnet, Kur'an'dan sonra ikinci ana kaynaktır.

Resul-i Ekrem'in (s.a.v) sünnetleri **akvali, ef'ali ve ahvali** olmak üzere üç kısma ayrılır.

Akvalî Sünnet: Hz. Peygamberin (s.a.v) çeşitli vesilelerle söylemiş olduğu sözlerin bütününü ifade eder.

Ef'alî Sünnet: Hz. Peygamberin (s.a.v), namazı nasıl kıldığı ve haccı nasıl yaptığı gibi farzlardan, yemek, içmek ve uyumak adabına kadar bütün fiilleridir.

Ahvalî Sünnet: Hz. Peygamberin (s.a.v) hayatıyla sergilediği örnek halleridir. Allah Resûlü'nün sahabelerinden gördüğü veya işittiği bir işi güzel görmesi veya sükût etmesi de ahvali sünnete girmektedir.

Bütün hareketleri, oturup kalkması, söz söylemesi, yiyip içmesi, uyuması, tebessümü hasılı hayatının bütün detayları en ince ayrıntısına kadar kayıt altına

alınan yegane insan Hz. Muhammed'dir (s.a.v). Bu cihetle de O'nun insanlık aleminde hiçbir eşi ve dengi yoktur. O'nun hiçbir sünneti eskimez, O'ndan asla bezilmez. Kainatın Fahr-i ebedisi, hiçbir zaman sönmeyen ve daima tazeliğini muhafaza eden bir nurudur. O (s.a.v) gecesi olmayan bir güneştir; akıl ve idrakte en ileridedir ve O (s.a.v) sırlar hazinesinin anahtarıdır. O'nun endamı emsalsiz olduğu gibi, ahlakının güzelliği de benzersizdir. Allah Resûlü'nün bütün hareketleri itidal üzere olup, hayatı boyunca kendisinden hikmetsiz, faidesiz ve abes bir şey zuhur etmemiştir. Resûlullah Efendimiz'in her hareketinde, her işinde, her tavrında, bütün sözlerinde ve hattâ sükûtunda nice hikmetler ve alınacak bir çok dersler ve ibretler vardır.

“Ne mutlu o kimseye ki, Sünnet-i Seniyyeye ittibaından hissesi ziyade ola. Veyl o kimseye ki, Sünnet-i Seniyyeyi takdir etmeyip, bid'alara giriyor.”[13]

Sünnet, dünyada Allah Resulünü kendine rehber edinen ve ahirette de O'nunla beraber olmak arzusu ile yanıp tutuşanların hayat tarzıdır. Bu yol rıza yoludur ve cennetin yoludur.

Kınalızadenin dediği gibi, *“İki nokta arasındaki doğru tektir; ama iki nokta arasından sonsuz sayıda eğri çizgiler geçer.”* İşte Fatıha Suresinde sırat-ı müstakim olarak ifade edilen bu tek doğru, Kur'anda beyan edildiği gibi **“peygamberlerin, siddıkların, şüheda ve salihlerin”** yoludur. Bu yolun en büyük önderi de ahirzaman peygamberi Hazret-i Muhammeddir (asm). Onun yolundan ayrılanlar mağdup ve dallin güruhlarına dahil olurlar. Yani, Allah'ın rahmetinden uzaklaşır gazabına uğrarlar ve yine O'nun nurlu yolundan sapıp dalalete düşerler.

Gezegenler yörüngelerinden saptıklarında helâk oldukları gibi, müminler de tek kelimeyle “sünnet” olarak bilinen hakikat yolundan yani sırat-ı müstakimden ayrılanlar doğrudan uzaklaşır, hem dünyada hem de ahirette perişan olurlar.

Cenab-ı Hakk'ın tayin ve takdir ettiği bu istikamet yolu, ayetlerde tek tek sıralandığı gibi, Allah Resulünün (s.a.v) hayatında da en mükemmel olarak uygulayarak insanlık alemi için en mükemmel bir model olmuştur. İşte sünnete ittiba etmek, bu İlahi ve Rabbanî modele uymak demektir.

Sünnete ittiba etmek, Kur'an yolunda yürümek demektir. Üstad Bediüzzaman:

“Kur'anın vazife-i asliyesi, daire-i rububiyetin kemâlat ve şuunatını ve daire-i ubudiyetin vezaif ve ahvâlini talim etmektir.”

buyrulur. İŖte, bu İlahi vazifeleri en mükemmel Ŗekilde anlayan ve hayatıyla sergileyen Allah Resulüdür.

Peygambere İtaat ve Muhabbeti Kur'an Emrediyor

Cenâb-ı Hak, bir çok ayet-i kerimede Hz. Peygamber'e (s.a.v) tabi olmamızı, O'nun getirdiği esaslara uymamızı ve sünnetine muhalif hareketlerden kaçınmamızı emretmektedir. Bu ayetlerden bazılarını dikkatinize sunuyorum:

"...Peygamber size her ne (emir) verdiyse onu tutun. Size neyi yasakladıysa ondan sakının ve Allah'tan korkun. Çünkü Allah'ın azabı Ŗiddetlidir."[14]

"Kim peygambere itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Kim de yüz çevirirse, biz seni onlara bekçi olarak göndermedik."[15]

"Allah'a itaat edin, Resûle itaat edin ve kötülüklerden sakının."[16]

Bu bakımdan bütün insanlık alemi için, "*Üstad-ı Mutlak, Muktedâ-yı Küll, Rehber-i Ekmel, Ŗems-i Hidayet*" olarak gönderilen Resûl-i Ekrem'in (s.a.v) her emri yerine getirilmeli, nehyettiği Ŗeylerden Ŗiddetle kaçınmalı, bütün sünnetleri elden geldiğinde hayatımıza tatbik edilmeli ve O hidayet rehberi ferdî ve içtimaî hayatımızın her safhasında örnek alınmalıdır.

Bir ayet-i kerimede mealen şöyle buyrulur:

"Ey Resulüm, de ki: Ey insanlar! Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah Ğafûrdur, Rahîmdir." [17]

Bu ayetten de açıkça anlaşıldığı gibi, Allah'ı sevmenin yolu ve Ŗartı Resûl-i Ekrem'i (s.a.v) sevmektir. O'nu sevmek ise, sünnet-i seniyesine tabi olmaktır.

"Eğer Allah'a muhabbetiniz varsa, Habibullah'a ittiba edilecek. İttiba edilmezse, netice veriyor ki: Allah'a muhabbetiniz yoktur." Muhabbetullah varsa, netice verir ki: Habibullah'ın Sünnet-i Seniyesine ittiba intac eder."

"Evet, Cenab-ı Hakk'a iman eden, elbette ona itaat edecek. Ve itaat yolları içinde en makbulü ve en müstakimi ve en kısası, bilâ-Ŗübhe Habibullah'ın

gösterdiği ve takib ettiği yoldur.”[18]

Şu halde, marifetullahı, muhabbetullahı ve manevî feyizlere nail olmak isteyen kişi, O'nun sünnet-i seniyyesini kendine rehber ittihaz etmeli, sünnetin usul ve adabına hassasiyetle uymalıdır. Zira, *“İttiba-i sünnet-i Ahmedîye (s.a.v) en büyük bir maksad-ı insanî ve en mühim bir vazife-i beşeriyedir.”[19]*

Evet, Allah'a itaat yolları içinde en makbul ve en doğrusu Resûlullah'ın gösterdiği yoldur. O'na itaat etmeyenler fert olsun, cemaat olsun dünyevî ve uhrevî saadete nail olamazlar. Allah'ı bulmanın ve rızasına nail olmanın en kısa ve en selamet yolu; *“rahmetin en parlak bir misâli ve mümessili ve o rahmetin en belîğ bir lisânı ve dellâlı olan ve Rahmeten li'l-âlemîn ünvanıyla Kur'ân'da tesmiye edilen Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın sünnetidir ve tebâiyetidir.”[20]*

Hız. Peygamber (s.a.v), sadece İslâm dininin esaslarını tebliğ etmekle ve hükme bağlamakla kalmamış, fiil ve hareketleriyle de bu hakikatleri uygulamalı olarak ders vermiştir. Onun için Allah Resûlünün (s.a.v) hayatının her anında insanlık alemi için her açıdan nice örnekler vardır. Nitekim bir ayette şöyle buyrulur:

“Andolsun ki, Resulullah'da sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnek vardır.”[21]

Ayette zikredilen **“üsve”** kelimesi uyulacak ve arkasından gidilecek **“örnek”** ve **“numûne-i imtisal”** demektir. Bu bakımdan O, her hususta bütün insanlık alemi için en güzel bir modeldir ve en büyük bir rehberdir. O'nun sünnetini hayatına tatbik eden her mümin, dünyevî ve uhrevî saadete nail olur. Zira Hz. Muhammed (s.a.v); *“bir bürhân-ı Hak, bir sirâc-ı hakikat, bir şems-i hidâyet, bir vesile-i saadet”* tir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) sünnetin ehemmiyetini bir hadis-i şeriflerinde şöyle ifade etmektedir:

“Size iki emanet bırakıyorum. Onlara sımsıkı yapışır ve uyarsanız asla dalalete sapmazsınız. Bunlar, Kuran-ı Kerim ve benim sünnetlerimdir.”

“Bu Kur'an'ın bir ucu taraf-ı İlahidedir, bir tarafı da sizin elinizdedir. Ona yapıştırsanız dalalete sapmazsınız.”

“Fesad-ı ümmetim zamanında kim benim sünnetime temessük etse, yüz şehidin ecrini, sevabını kazanabilir.” buyurmaktadır.

Bediüzzaman Hazretleri de sünnete uymanın ne kadar mühim olduğunu şu harika cümlelerle ifade eder:

“Sünnet-i Seniyyeye ittiba, mutlaka gayet kıymetdardır. Hususan bid'aların istilâsı zamanında sünnet-i seniyyeye ittiba etmek daha ziyade kıymetdardır. Hususan fesad-ı ümmet zamanında Sünnet-i Seniyyenin küçük bir âdâbına müraat etmek, ehemmiyetli bir takvayı ve kuvvetli bir imanı ihlas ediyor. Doğrudan doğruya Sünnete ittiba etmek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı hatıra getiriyor. O ihtardan o hatıra, bir huzur-u İlahî hatırasına inkılab eder. Hattâ en küçük bir muamelede, hattâ yemek, içmek ve yatmak âdâbında Sünnet-i Seniyyeyi müraat ettiği dakikada, o âdi muamele ve o fitrî amel, sevablı bir ibadet ve şer'î bir hareket oluyor.”

Demek ki, bir mümin yapmış olduğu günlük işlerinde Hz. Peygamber'in (s.a.v) sünnetine göre hareket etse, O'na benzese bütün bu işleri ibadet hükmüne geçer. Meselâ; bir mümin, yatsı namazını kıldıktan sonra, sabah namazına kalkmak niyeti ile abdestli olarak sünnet üzere yatsa her nefes alıp verdiği ondan sevap yazılır ve böylece onun uykusu ibadet hükmüne geçer. Aynı şekilde yapacağı diğer günlük işlerinde de Resûl-i Ekrem'in (s.a.v) sünnetine göre hareket etse, onun yemesi, içmesi ve ticareti ibadet hükmüne geçer.

İmam-ı Rabbanî Ahmed-i Farukî (r.a.) de şöyle buyurmuşlardır:

“Ben seyr-i ruhanîde kat'-ı meratib ederken, tabakat-ı evliya içinde en parlak, en haşmetli, en letafetli, en emniyetli; Sünnet-i Seniyyeye ittiba, esas-ı tarîkat ittihaz edenleri gördüm. Hattâ o tabakanın âmi evliyaları, sair tabakatın has velilerinden daha muhteşem görünüyordu.”

Bediüzzaman Hazretleri bir çok risalesinde sünnet-i seniyyenin ehemmiyetini çok güzel bir şekilde izah etmiştir. Bunlardan bir kaçını dikkatinize sunmak istiyorum:

“Muhabbetullah, ittiba-ı Sünnet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ı istilzam eder. Çünkü Allah'ı sevmek, onun marziyatını yapmaktır. Marziyatı ise, en mükemmel bir surette Zât-ı Muhammediyede

(A.S.M.) tezahür ediyor. Zât-ı Ahmediyeye (A.S.M.) harekât ve e'alde benzemek, iki cihettedir: **Birisi:** Cenâb-ı Hak'ı sevmek cihetinde emrine itaat ve marziyatı dairesinde hareket etmek, o ittibaı iktiza ediyor. Çünkü bu işde en mükemmel imam, Zât-ı Muhammediyedir (A.S.M.) **İkincisi:** Madem Zât-ı Ahmediye (A.S.M.), insanlara olan hadsiz ihsanat-ı İlahiyenin en mühim bir vesilesidir. Elbette Cenâb-ı Hak hesabına, hadsiz bir muhabbete lâyıktır. İnsan, sevdiği zâta eğer benzemek kabil ise, fitraten benzemek ister. İşte Habibullah'ı sevenlerin, sünnet-i seniyesine ittiba ile ona benzemeye çalışmaları, kat'iyen iktiza eder.”[22]

"Evet madem dost ve düşmanın ittifakıyla, Zât-ı Ahmediye (A.S.M.) mehasin-i ahlâkın en yüksek mertebelerine mazhardır. Ve madem bil'ittifak nev-i beşer içinde en meşhur ve mümtaz bir şahsiyettir. Ve madem binler mu'cizatın delaletiyle ve teşkil ettiği âlem-i İslâmiyetin ve kemalâtının şehadetiyle ve mübelliğ ve tercüman olduğu Kur'an-ı Hakîm'in hakaikının tasdiğiyle, en mükemmel bir insan-ı kâmil ve bir mürşid-i ekmeldir. Ve madem semere-i ittibaıyla milyonlar ehl-i kemal, meratib-i kemalâtta terakki edip saadet-i dâreyne vâsıl olmuşlardır. Elbette o zâtın sünneti, harekâtı, iktida edilecek en güzel nûmunelerdir ve takib edilecek en sağlam rehberlerdir ve düstur ittihaz edilecek en muhkem kanunlardır. Bahtiyar odur ki, bu ittiba-ı Sünnette hissesi ziyade ola. Sünnete ittiba etmeyen, tenbellik eder ise, hasaret-i azîme; ehemmiyetsiz görür ise, cinayet-i azîme; tekzibini işmam eden tenkid ise, dalalet-i azîmedir.” [23]

Kur'an'ın Anlaşılmasında Sünnetin Ehemmiyeti

Elhasıl, sünnet Kur'an'ın mücmel ve anlaşılması güç olan ayetleri sünnet açıklar; Kur'an'ın hükümlerini teyit eder. Bu bakımdan Hz. Peygamber'e ve O'nun sünnetine uymadan Kur'an anlaşılabilir. Mesela: “Namazı kılın, zekâtı verin” ayetlerini şerh ve izah eden Allah Resûlüdür (s.a.v). Evet, Kur'an'da namaz emredilmiştir, ama hangi vakitlerde, kaç rekat ve nasıl kılınacağı bildirilmemiştir. Aynı şekilde “zekat” emredilmiş, ancak sığır, deve ve koyun gibi hayvanlardan kaçta bir verileceği, yine hububatlardan, altın, gümüş ve paradan ne kadar verileceği açıklanmamıştır. Namaz ve zekat gibi diğer emirlerin de nasıl ifa edileceği, o ibadetlerin şartlarını, şeklini ve miktarını tafsilatıyla ortaya koyan Resûl-i Ekrem'dir (s.a.v). Bu bakımdan, **“Kur'an-ı Kerimin birinci tefsiri hadis-i şeriflerdir.”**

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmaktadır:

“Ben namazı nasıl kılıyorsam, siz de öyle kılın.”

“Hac ile ilgili ibadetlerinizi benden alın.”

Evet, Sünnet, Kur'an'daki hükümleri destekler, güçlendirir ve Kur'an ayetlerine açıklayıcı hükümler getirir. İnsan, Hâlik-ı Hakîm'in şu kâinat kitabında kudret kalemiyle yazdığı âyât-ı tekviniyesinden, kendi akli ile çok cüz'î şeyler anlayabildiği gibi, Kur'ân-ı Kerîm'i sadece okumakla veya âyetlerinin meallerine nazar etmekle de çok az şey anlayabilir.

İşte bunun içindir ki, Cenâb-ı Hak, Peygamber-i Zîşân'ı (s.a.v) bütün insanlara her cihetle bir rehber, ölçü ve imam olarak göndermiştir. Bir mü'min her halinde, her sözünde ve her işinde kendisini O'nun sünnetine göre ölçecek ve o ölçüye uyduğu nispette kıymet kazanacaktır.

Sünnete uymak yerine, kendi ölçüleri ile hareket edenlerin hem bu dünyada hem de alem-i ahirette hüsrana uğrayacakları muhakkaktır. Kâinat kitabını muhtelif yönleriyle bizlere ders veren mütefennin kimseler ve keşşâf zatlar olduğu gibi, Kur'ân-ı Kerîm'i de bizlere ders verecek başta Hz. Peygamber (s.a.v) olmak üzere diğer mürşidler, müçtehidler ve âlimlerdir.

Âmi bir insan, güneşi bir elma kadar zannederken, bir kozmoğrafyacı âlim, o güneşin bu dünyadan bir milyon üç yüz bin kat büyük olduğunu görebilmektedir.

Yine, okuma yazma bilmeyen bir adam, kanı, kırmızı bir su olarak görürken, bir doktor o kan içindeki milyarlarca alyuvar ve akyuvara nazar edebilmektedir.

Hem su üzerinde ihtisası olmayan bir insan, bir nehre baktığında sudan başka bir şey göremezken, bir elektrik mühendisi o nehrin arkasında şelâleleri ve elektrik cereyanını müşahede etmektedir.

Botanik ilminden habersiz olan bir kişi bir bitkinin yüzüne sadece bakıp dururken, o fende terakki etmiş bir zât, nebatatta gizli olan birçok hikmetleri ortaya çıkarmakta ve bir eczacı ise onlardan ilâç yapmaktadır.

Şimdi, bir adam eczaneden ilâç almayıp, *"Madem ki bütün ilâçlar bitkilerden yapılıyor; o halde bu ilâçları menbaından kendim elde edeceğim."* diyerek, dağlara çıkıp ot toplasa ne derece divanelik etmiş olur; kıyas ediniz.

İşte, Kur'ân-ı Kerîm'in her bir âyetinde, her bir kelimesinde hatta her bir harfinde ne derece azametli nurlar, ne gibi eczalar, nasıl ince, derin ve engin mânâlar bulunduğunu ve her bir âyetin ne kadar azîm ve büyük olduğunu anlayabilmemiz için de onun birinci muhatabı ve en büyük müfessiri olan Hz. Peygamber'e ve O'nun yolundan giden mürşit, müceddid ve âlimlere ihtiyaç vardır. Aksi halde, ne kadar sathî nazarlı kalacağımız yukarıdaki misâllerden anlaşılmaktadır

Resûl-i Ekrem'in (s.a.v) gösterdiği, teşvik ettiği ve yaşadığı nurlu yol sırat-ı

müstakimdir. İslâm'dan başka hak din, Kur'an'daki ulvî hakikatlerden daha yüksek bir hakikat ve Hz. Peygamber'den (s.a.v) daha mükemmel bir rehber yoktur. Öyle ise her mümin ve her münevver insan böyle bir rehberin bütün meziyetlerini ve güzel ahlâkını bütün ihtişamıyla anlamalı, anlatmalı ve elden geldikçe hayatına tatbik etmelidir. Bu, O'na ümmet olmanın ve O'nu sevmenin icabıdır. Aksi halde O'nun feyzinden ve bereketinden istifade edemez, huzur ve saadete eremeyiz.

Dipnotlar:

- [1] Nisâ, 4/150-152.
[2] Bediüzzaman Said Nursi, *İşârâtü'l-İ'caz*.
[3] Bediüzzaman Said Nursi, *Sözler*.
[4] Nursi, B.S. *İşârâtü'l-İ'caz*.
[5] Nursî B.S. *Sözler, On İkinci Söz*.
[7] *Mektubat*.
[8] İsrâ, 17/88.
[9] Nursî, B.S. *Sözler, Yirmi Beşinci Söz*.
[10] En'am, 6/59.
[11] Hicr, 15/9.
[12] *Sözler*.
[13] *Mesnevi-î Nuriye*.
[14] Haşir, 59/7.
[15] Nisa, 4/80.
[16] Maide, 5/92.
[17] Âl-i İmran, 3/31.
[18] *Lem'alar*.
[19] *age*.
[20] *Sözler*.
[21] Ahzap, 33/21.
[22] *Lem'alar*.
[23] *age*.